

RAPPORT

Natuurtoets Natuurontwikkeling Regge; deelgebieden Giethmen - Dalmsholte en Archem - Eerde

In kader van de Wet natuurbescherming

Klant: Waterschap Vechtstromen

Referentie: WATBF2647R001D0.1

Versie: 0.1/Concept

Datum: 13 juli 2017

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Chopinlaan 12
9722 KE Groningen
Netherlands
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 53 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets Natuurontwikkeling Regge; deelgebieden Giethmen - Dalmsholte en Archem - Eerde

Ondertitel: Natuurtoets natuurontwikkeling Regge

Referentie: WATBF2647R001D0.1

Versie: 0.1/Concept

Datum: 13 juli 2017

Projectnaam: Regge

Projectnummer: BF2647

Auteur(s): Erik Rosendaal

Opgesteld door: Erik Rosendaal

Gecontroleerd door: Carolien van der Ziel

Datum/Initialen: 16 juni 2017 CVDZ

Goedgekeurd door: Carolien van der Ziel

Datum/Initialen: 13 juli 2017 CVDZ

Classificatie

Open

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and OHSAS 18001:2007.

Inhoud

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en werkwijze	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Juridisch kader	2
2.1	Inleiding Wet natuurbescherming	2
2.2	Natura 2000	2
2.2.1	Programma aanpak stikstof (PAS)	3
2.3	Beschermde soorten (Wnb H3)	4
2.3.1	Verbodsbepalingen	4
2.3.2	Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden	5
2.3.3	Mitigerende maatregelen	6
2.3.4	Zorgplicht soortenbescherming	6
2.4	Houtopstanden (Wnb H4)	7
2.4.1	Algemene Plaatselijke verordening	8
3	Beschrijving van het plangebied en maatregelen	9
3.1	Gebiedsbeschrijving	9
3.1.1	Deelgebied Giethmen-Dalmsholte	9
3.1.2	Deelgebied Archem-Eerde	10
3.2	Voorgenomen maatregelen	11
3.2.1	Deelgebied Giethmen - Dalmsholte	11
3.2.2	Deelgebied Archem - Eerde	12
3.3	Periode van uitvoer	12
4	Natuurwaarde en Effectanalyse	13
4.1	Onderzoeksmethode	13
4.2	(Potentieel) voorkomen beschermde soorten Wnb	13
4.2.1	Vaatplanten	13
4.2.2	Vogels	13
4.2.3	Zoogdieren	15
4.2.4	Amfibieën	19
4.2.5	Reptielen	20
4.2.6	Vissen	21
4.2.7	Insecten en Ongewervelden	21
5	Voortoets - Natura 2000	24
5.1	Vecht en Beneden Reggegebied	24
5.2	Instandhoudingsdoelstellingen	24

5.3	Aanwezigheid van kwalificerende habitattypen en habitatsoorten binnen plangebied.	25
5.4	Mogelijke effecten op habitattypen en habitatsoorten	29
5.4.1	Vrijstelling vanuit beheerplan Natura2000-beheerplan	29
5.4.2	Mogelijke effecten	30
5.4.3	Hydrologische effecten	31
5.4.4	Verstoring	32
5.4.5	Habitatwinst of -verlies	33
5.4.6	Chemische effecten - Stikstofdepositie	33
6	Conclusies en aanbevelingen	34
6.1	Soortenbescherming Wnb	34
6.2	Gebiedsbescherming Wnb	35
7	Literatuur	37

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het kader van de Natura 2000/PAS opgave voor het gebied Regge-Archemermaten is het Waterschap Vechtstromen voornemens om tot een inrichtingsplan voor een deel van het gebied te komen. Deze rapportage richt zich op het gebied Regge-Archermermaten (Beneden Regge) dat bestaat uit deelgebied 1: Giethmen/Dalmsholte en deelgebied 2: Archem-Eerde. In het kader van het akkoord ‘Samen Werkt Beter’ wil het Waterschap Vechtstromen de opgave voor natuur combineren met de opgaven voor water, landbouw en recreatie.

Omdat de activiteiten mogelijke effecten kunnen hebben op aan aanwezige natuurwaarden wordt een Natuurtoets in kader van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) uitgevoerd.

1.2 Doelstelling en werkwijze

Het doel van deze rapportage is het in kaart brengen van de mogelijk aanwezige beschermde plant- en diersoorten, de te verwachten effecten op deze beschermde soorten, die in (de nabijheid van) het plangebied voorkomen. Voor toetsing aan de Wnb wordt een verkennende natuurtoets uitgevoerd. Hierbij worden de risico's met betrekking tot beschermde soorten in kaart gebracht. De natuurtoets betreft geen gerichte volledige inventarisatie van soorten; het brengt in de eerste plaats in beeld welke soorten te verwachten zijn op basis van habitatgeschiktheid. Dit wordt gedaan op basis van een bureaustudie en een eenmalig veldbezoek.

Daarnaast wordt getoetst aan de gebiedsbescherming uit de Wnb. Het deelgebied Archem-Eerde maakt onderdeel uit van het Natura 2000-gebied ‘Vecht- en Beneden-Reggegebied’. Natura 2000-gebieden zijn beschermd in het kader van de Wnb. In hoofdstuk 2, artikel 2.7 van de Wnb staat vermeld dat het niet is toegestaan om zonder vergunning projecten te realiseren die de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Ook activiteiten buiten deze Natura 2000-gebieden kunnen in beginsel een negatief effect hebben (externe werking). Omdat negatieve effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, is deze Voortoets noodzakelijk.

Het rapport geeft inzicht op de noodzakelijke vervolgstappen en/of -onderzoeken die nodig zijn.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 behandelt de relevante wet- en regelgeving. Hoofdstuk 3 geeft een gebiedsbeschrijving en beschrijft de beoogde maatregelen in het gebied. Hoofdstuk 4 bevat de toetsing ten aanzien van soortenbescherming. Hoofdstuk 5 bevat de toetsing voor de Natura-2000 gebieden. In hoofdstuk 6 wordt afgesloten met een conclusie en aanbevelingen.

2 Juridisch kader

2.1 Inleiding Wet natuurbescherming

De Wnb is op 1 januari 2017 in werking getreden en vervangt sindsdien de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet, en de Boswet. De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende diersoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen over de jacht en over houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming¹. De provincie Groningen waar dit project plaatsvindt, heeft de Verordening natuurbescherming provincie Groningen vastgesteld op 14 december 2016².

2.2 Natura 2000

Natuurwaarden zijn op verschillende manieren beschermd, via het wettelijk spoor en via de ruimtelijke ordening. Internationale richtlijnen, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn, hebben een vertaling gekregen naar Nederlandse wetten. Sinds 1-1-2017 vormt de Wnb het wettelijk kader voor bescherming van zowel natuurgebieden (Natura 2000, NNN) als soorten en houtopstanden.

De Wnb beschrijft in hoofdstuk 2 de juridische basis voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden en stelt de kaders voor de beoordeling van activiteiten die (mogelijk) negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van deze Natura 2000-gebieden. Op grond van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn moeten Natura 2000-gebieden³ aangewezen worden om habitats en soorten van Europees belang te beschermen. De provincie heeft de vrijheid om gebieden buiten de EHS/het NNN aan te wijzen als bijzondere provinciale natuurgebieden. Hiervoor gelden vooralsnog niet de verbodsbepalingen uit de wet maar zal de provincie zelf kaders moeten stellen in beleidsregels of verordening.

De beoordeling van plannen, projecten en andere handelingen is geregeld onder Wnb art. 2.7

Artikel 2.7

1. Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.
2. Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

¹ <http://wetten.overheid.nl/BWBR0038662/2017-01-01>

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6952.html>

³ Per 1-1-2017 is de status 'Beschermd natuurmonument' vervallen. Deze gebieden vallen nu onder de ruimtelijke bescherming van Natuurnetwerk Nederland

Dit betekent dat er een passende beoordeling opgesteld dient te worden en dat het bestuursorgaan de vergunning alleen af mag geven als de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000 gebied niet aangetast worden. Mochten er significante gevolgen zijn dan dient een ADC toetsing doorlopen te worden en kan vergunning alleen verleend worden als aan alle voorwaarden wordt voldaan (geen alternatieve oplossingen, dwingende reden van groot openbaar belang en compensatie). De voorwaarden staan vermeld in art 2.8 van de wet.

Conform de EU-richtlijn kan gewerkt worden met een Voortoets in de oriëntatiefase. Een Voortoets kan drie mogelijke uitkomsten hebben:

- Er is zeker geen negatief effect. Er is geen vergunning op grond van de Wnb nodig.
- Negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten, maar deze zijn zeker niet significant. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, maar wel meetbaar en merkbaar, dient daarvoor mogelijk een zogenoemde Verslechterings- en Verstoringstoets uitgevoerd te worden, aanvullend op de Voortoets.
- Significant negatieve effecten kunnen niet worden uitgesloten. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat, is een Passende beoordeling vereist, aanvullend op de Voortoets.

Ook ontwikkelingen buiten Natura 2000-gebieden kunnen onder deze wet vergunningsplichtig zijn; de wet kent namelijk de zogenoemde externe werking. Hierdoor moet ook worden bekeken of ontwikkelingen buiten een Natura 2000-gebied negatieve effecten kunnen hebben op de daarbinnen vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen. De Wnb kent voor wat betreft externe werking géén grenzen en schrijft voor dat alle gebieden die mogelijk beïnvloed worden door een activiteit in de toetsing moeten worden meegenomen.

Aanwijzingsbesluiten en de Natura 2000-beheerplannen vormen naast de wet het toetsingskader bij de vergunningverlening.

2.2.1 Programma aanpak stikstof (PAS)

Stikstofdepositie vormde jarenlang een knelpunt bij de besluitvorming over plannen en projecten, omdat in veel Natura 2000-gebieden overbelasting van stikstofdepositie een probleem is voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige natuur in die gebieden. Het programmatische aanpak stikstof, ook wel PAS beoogt een oplossing te bieden voor dit probleem. Het PAS verbindt ecologie met economie. Het doel is het beschermen en ontwikkelen van kwetsbare, voor stikstof gevoelige natuur, terwijl tegelijkertijd economische ontwikkelingen mogelijk blijven. Het programma bevat hiertoe maatregelen die leiden tot een afname van stikstofdepositie (bronmaatregelen) en maatregelen die leiden tot een versterking van de natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden (herstelmaatregelen). Op termijn voorziet het programma met deze gebiedsspecifieke maatregelen in de verwezenlijking van de instandhoudingsdoelstellingen voor de voor stikstof gevoelige natuur in Natura 2000-gebieden. En daarnaast in de tussenliggende tijd in het voorkomen van verslechtering.

Het PAS is per 1 juli 2015 in werking. Het PAS is in de Wnb opgenomen en uitgewerkt in de Regeling en het Besluit natuurbescherming. Het PAS heeft onder andere als doel de vergunningverlening voor initiatieven die stikstofdepositie veroorzaken vlot te trekken.

Het PAS geldt voor een periode van 6 jaar (2015-2021). Hierbij wordt de beschikbare depositieruimte doorgaans in twee tijdvakken van elk 3 jaar uitgegeven. De provincie en ministerie van EZ hebben als bevoegd gezag de mogelijkheid om de verdeling over de 6 jaren anders in te vullen.

Het PAS is, inclusief de depositieruimte die binnen het programma beschikbaar is, in zijn geheel passend beoordeeld. De gebiedsanalyses, die onderdeel uitmaken van het programma, vormen de onderbouwing van de passende beoordeling op gebiedsniveau. In de gebiedsanalyses is voor elk Natura 2000-gebied onderbouwd dat, tegen de achtergrond van de effecten van de maatregelen die op grond van het programma worden getroffen, het gebruik van de depositieruimte, met inbegrip van ontwikkelingsruimte die beschikbaar is voor projecten, andere handelingen en overige ontwikkelingen, de natuurlijke kenmerken van de te beschermen habitattypen en leefgebieden van beschermde soorten niet zal aantasten. In het kader van het PAS is een prognose gemaakt van de ontwikkeling van de stikstofdepositie in de periode van zes jaar waarvoor het programma wordt vastgesteld en voor de lange termijn tot 2030. Bij het bepalen van de totale te verwachten depositie is in AERIUS rekening gehouden met de cumulatieve bijdragen van alle emissiebronnen in Nederland en het buitenland, gebaseerd op een scenario van hoge economische groei en vaststaand en voorgenomen beleid. De totale te verwachten depositie is betrokken in de passende beoordeling van het gehele programma. De conclusie daaruit is dat bij de gegeven ontwikkeling van de stikstofdepositie en het gebruik van de depositieruimte, met inbegrip van ontwikkelingsruimte de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden niet worden aangetast.

2.3 Beschermde soorten (Wnb H3)

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Het gaat om de volgende beschermingsregimes (verwezen wordt naar de paragrafen van de wet):

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1)
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoelt in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2)
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3).
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

2.3.1 Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de wet) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie tabel 2-1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Tabel 2-1 Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art. 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Bij de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of er beschermde dier- en plantensoorten kunnen voorkomen in het plangebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het natuurontwikkelingsproject langs de Regge, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

2.3.2 Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met mitigerende maatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.11 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht gelden, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit⁴.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van EZ een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. In Bijlage 1 is een overzicht van

⁴ Met uitzondering van een aantal in art 1.3 van de Wnb genoemde projecten (van nationaal belang)

de vrijgestelde soorten binnen de provincie Overijssel opgenomen. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode.

De provincies zijn het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van EZ bevoegd gezag⁵. Het bevoegd gezag voor de projecten langs de Regge, Archem-Eerde en Giethmen-Damsholte is de provincie Overijssel.

2.3.3 Mitigerende maatregelen

Indien door mitigerende (verzachtende) maatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort wordt behouden. De mitigerende maatregelen moeten als randvoorwaarde meegegeven worden aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is moet voor het overtreden van de verbodsbepalingen een ontheffing worden aangevraagd

2.3.4 Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

⁵ Besluit Wnb 11 oktober 2016

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: "Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant..."

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of er sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort (zie voorbeelden). Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zelf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

Werkwijze bij ruimtelijke ingrepen

Bij ruimtelijke ingrepen dient beoordeeld te worden welke negatieve gevolgen de ingrepen zullen hebben voor de eventueel aanwezig beschermde inheemse soorten. Hierbij is het van belang dat de volgende aspecten duidelijk worden:

- welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en rondom het gebied voor?
- leidt het realiseren van de plannen of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Wnb betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- kunnen de plannen of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?
- is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten ontheffing (ex. art. 3.3, 3.8 of 3.11 van de Wnb) van de verbodsbepalingen van de Wnb vereist?

Deze werkwijze is in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

2.4 Houtopstanden (Wnb H4)

In hoofdstuk 4 van de Wnb is de bescherming van houtopstanden geregeld (voorheen de Boswet). De kern is dat er een herplantplicht geldt als houtopstanden worden geveld en dat velling alleen is toegestaan na melding. Dit is volgens de wetgever van wezenlijk belang voor (inter)nationale natuur, landschaps- en milieudoelstellingen. De wet geldt niet voor onder andere houtopstanden binnen de bebouwde kom, erven of tuinen, uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden (artikel 4.1). Bevoegd gezag voor het doen van de melding is de provincie. Er zijn enkele uitzonderingen vastgelegd in het Besluit Wnb. In die gevallen moet de melding bij RVO gedaan worden.

2.4.1 Algemene Plaatselijke verordening

De Wnb m.b.t. houtopstanden is alleen van toepassing buiten de 'bebouwde kom' die door de gemeenten wordt vastgesteld en door de provincie wordt goedgekeurd. Deze grens hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom grens in het kader van de Wegenverkeerswet.

Binnen de 'bebouwde kom Boswet' geldt de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente. De Algemene Plaatselijke Verordening is ook van toepassing buiten de 'bebouwde kom Boswet' op houtopstanden kleiner dan 10 are of minder dan 20 bomen (die normaliter buiten de Boswet vallen).

3 Beschrijving van het plangebied en maatregelen

3.1 Gebiedsbeschrijving

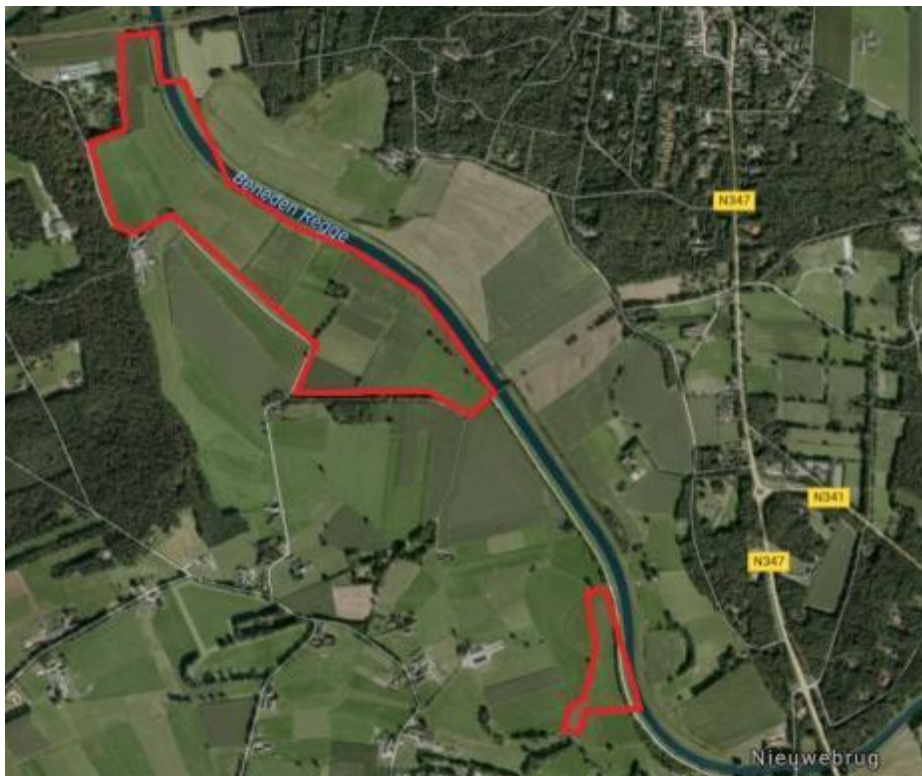
Het gebied Regge-Archemermaten ligt ten zuiden van Ommen. Het gebied waar de Natura2000 en PAS-opgave ligt omvat het tracé van de Beneden Regge vanaf de Grefeldijk (nabij Lemele) tot aan het instroompunt in de Overijsselse Vecht. De Beneden Regge staat onder invloed van een stuw die net bovenstrooms van de monding van de Regge in de Overijsselse Vecht aanwezig is. De Beneden Regge is in het verleden sterk gekanaliseerd. In het landschap zijn nog diverse oude Reggemeanders te herkennen, waar zich moerasachtige situaties hebben ontwikkeld. Deels zijn de oevers in het verleden voorzien van kades en versterkt met bestening, met als doel overstromingen en erosie tegen te gaan. Hierdoor is natuurlijke meandering niet meer overal mogelijk. Ook vinden inundaties niet of nauwelijks meer plaats. Doordat de Regge in het verleden is gekanaliseerd en bovendien diep is uitgebaggerd, heeft de Regge een sterk drainerende werking op de omgeving. Grondwater stroomt naar het Reggedal toe vanuit de Archemer- en Lemelerberg en de boswachterij Ommen.

De verhouding landbouw en natuur langs de Regge is de afgelopen 10 jaar drastisch veranderd. Circa 30% van het gebied is nu nog landbouw. Circa 60% van het gebied betreft natuur in combinatie met water. Lokaal vindt nog steeds intensieve landbouw plaats (Ordemans, B., Oude Grote Beverborg, B., 2015)

3.1.1 Deelgebied Giethmen-Dalmsholte

Het deelgebied Giethmen-Dalmsholte ligt ten zuiden van de spoorlijn Zwolle-Emmen en ten westen van de N347 en Beneden Regge, zie figuur 3-1. Het bestaat voornamelijk uit graslanden en akkers. Langs de kade van de Regge zijn struweel en houtwallen aanwezig. Binnen het gebied liggen verspreid verschillende sloten. Ook is er in het noordelijke deel een particuliere woning aanwezig. Een kenmerkend element in het deelgebied is de Giethemer Kerkbrug welke ligt aan het Giethemer Kerkpad. Dit pad werd gebruikt door de bewoners van Giethmen om op zondag naar de kerk in Ommen te gaan. Tegenwoordig lopen er fiets- en wandelroutes over het bruggetje.

Aan de oostzijde van het gebied zijn in het verleden de Regge herstelprojecten Onderland en Kiekebelt uitgevoerd. Binnen deze Reggeherstelprojecten zijn de kaden verwijderd of verplaatst en heeft de Regge weer de ruimte om te kunnen meanderen waarmee de rivierdynamiek is teruggebracht. De Regge en de aanliggende gronden zijn natuurlijk ingericht. Oude meanders zijn waar mogelijk weer aangesloten of blijven behouden als een natte laagte, waarmee het een waardevolle habitat vormt voor verschillende soorten flora en fauna (Ordemans, B., Oude Grote Beverborg, B., 2015).

Figuur 3-1 Deelgebied Giethmen-Dalmsholte

3.1.2 Deelgebied Archem-Eerde

Het deelgebied Archem-Eerde ligt ten zuiden van de N341 en ten noorden van de Beneden Regge, zie figuur 3-2. Het onderzoeksgebied de Eerderhooilanden ligt in het beekdal van de Regge en bestaat voornamelijk uit laag gelegen graslanden die in eigendom zijn van Natuurmonumenten en verpacht worden aan lokale agrariërs. Deze graslanden worden deels begraasd door koeien en deels gehooïd. In het westelijke deel van het plangebied zijn ook bos en houtwallen aanwezig die voornamelijk uit eiken bestaan. Door het oostelijke deel van het plangebied loopt de Beneden-Hammerwetering. De afwatering van de Bevert en de Hammerwetering loopt via deze gegraven, kaarsrechte loop. Een deel van de benedenloop van de Bevert is gedempt, maar de westelijke en oostelijke trajecten ervan zijn bewaard gebleven en zijn geïntegreerd in de lokale afwateringsstelsels van de Eerderhooilanden. Verspreid over het gebied zijn sloten aanwezig. Niet alle sloten zijn permanent watervoerend. Daarnaast liggen verspreid over het gebied verschillende poelen waarvan de meeste in verbinding staan met perceelssloten. Langs perceelranden zijn verspreid oude bomen aanwezig (voornamelijk eiken).

Figuur 3-2 Globale ligging deelgebied Archem-Eerde

3.2 Voorgenomen maatregelen

3.2.1 Deelgebied Giethmen - Dalmsholte

De maatregelen die worden getroffen zijn ingegeven door het Natura2000 beheerplan Vecht en Beneden Regge gebied (provincie Overijssel, 2015) en de PAS-gebiedsanalyse (provincie Overijssel, 2017). Het betreft onderstaande maatregelen:

- Maatregel M3b - Herstel hydrologie; Pachtvrijmaken percelen EHS bestaande natuur Reggedal
- Maatregel M4a - herstel hydrologie; Herinrichten en peilverhoging Regge
- Maatregel M4b - herstel hydrologie; Verwerven percelen en inrichten nieuwe natuur EHS buiten Natura2000-gebied ten behoeve van herinrichting en peilverhoging Regge
- Maatregel M4d - herstel hydrologie; Inrichten van verworven nieuwe natuur EHS buiten Natura2000-gebied ten behoeve van herinrichting en peilverhoging Regge.

De kade wordt grotendeels ontgraven en aanwezig groen op de kade wordt verwijderd. De grond die hierbij vrijkomt, wordt gebruikt om de Regge te verondiepen. Daarnaast wordt de loop van de Regge aangepast zodat deze meer gaat meanderen. Voor de herinrichting ten behoeve van de EHS worden gronden natuurtechnisch ontgraven om nat-schrale graslanden te creëren. Lokaal worden stroomruggen (rivierduinen) gecreëerd door schraal zand op te brengen. Dit is gunstig voor de ontwikkeling van stroomdalgrasland. Indien nodig wordt de voedselrijke toplaag verwijderd. Sloten worden gedempt om de hydrologie in het gebied te herstellen. Voor de maatregelenkaart Giethmen-Dalmsholte zie bijlage 1.

3.2.2 Deelgebied Archem - Eerde

De maatregelen die worden getroffen zijn ingegeven door het Natura2000 beheerplan Vecht en Beneden Regge gebied (provincie Overijssel, 2015) en de PAS-gebiedsanalyse (provincie Overijssel, 2017). Het betreft onderstaande maatregelen:

- Maatregel M1b - Herstel hydrologie; Verminderen ontwaterende invloed Hammerwetering
- Maatregel M3a - Herstel hydrologie; Verwijderen ontwatering Eerderhooilanden in percelen met status natuur
- Maatregel M3b - Herstel hydrologie; Pachtvrijmaken percelen EHS bestaande natuur Reggedal
- Maatregel M3c - Herstel hydrologie; Verwerven, verwijderen ontwatering en inrichten percelen nieuwe natuur EHS in Eerderhooilanden
- Maatregel M3d - Herstel hydrologie; Verwijderen ontwatering en inrichten percelen nieuwe natuur EHS in Eerderhooilanden

Het oostelijke deel van het plangebied betreft de Eerderhooilanden. Om de ontwaterende invloed van de Beneden Hammerwetering te stoppen wordt deze gedempt. Voor de afwatering wordt de oude natuur-/beekloop door de Eerderhooilanden hersteld en gedeeltelijk verondiept met schraal zand. Voor de inrichting van de EHS worden de gronden grenzend aan deze laagte natuurtechnisch ontgraven voor de ontwikkeling van natte schraallanden en plaatselijk dotterbloemgraslanden. Daarnaast wordt plaatselijk schraalzand opgebracht voor de ontwikkeling van stroomdalgrasland. Voor het herstel van de hydrologie worden de aanwezige ontwateringsloten en drie poelen aan de buitenzijde gedempt. Op andere locaties worden nieuwe poelen gecreëerd en wordt er bos gekapt voor de ontwikkeling van stroomdalgrasland.

In het noordwestelijke deel van het plangebied, dat in de 2^e fase na 2021 wordt ingericht, worden de sloten gedempt ten behoeve van de hydrologie. Voor de inrichting van de EHS worden gronden natuurtechnisch ontgraven voor de ontwikkeling van dotterbloemhooilanden.

Voor de maatregelenkaart Archem-Eerde zie bijlage 2.

3.3 Periode van uitvoer

De gebieden moeten tussen de periode 2017 - 2021 zijn ingericht. Uitgezonderd is het noordwestelijke deel van deelgebied Archem – Eerde dat na 2021 wordt ingericht. Bij het opstellen van deze rapportage is de planning nog niet bekend.

4 Natuurwaarde en Effectanalyse

Dit hoofdstuk beschrijft de verwachte aanwezige natuurwaarden op basis van beschikbare verspreidingsgegevens en het uitgevoerde veldbezoek. De verwachte natuurwaarden dienen vervolgens als input voor de effectanalyse.

4.1 Onderzoeksmethode

Om na te gaan wat het belang van het plangebied en de directe omgeving is voor beschermde soorten, is het volgende stappenplan gevolgd.

Stap 1: Inschatting voorkomen van beschermde soorten

Voor de twee deelgebieden zijn gegevens opgevraagd bij de Nationale Databank Flora en Fauna (hierna NDFF) van de afgelopen 15 jaar. Ook zijn verspreidingsgegevens opgevraagd bij Landschap Overijssel, Natuurmonumenten en Waterschap Vechtstromen.

Daarnaast heeft er op 16 mei 2017 een veldbezoek plaatsgevonden door een deskundig ecooloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV. De omstandigheden waren wisselend bewolkt, bij een gemiddelde temperatuur van circa 24 graden Celsius. Dit veldbezoek was gericht op het inschatten van de geschiktheid van het plangebied als habitat voor beschermde soorten. Het is geen gericht onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten, omdat er voor elke soortgroep een eigen methodiek (en geschikt jaargetijde) vereist is.

Op basis van de bekende verspreidingsgegevens en het veldbezoek is een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde soorten.

Stap 2: Vaststelling van de effecten

Op basis van de inschatting van aanwezige natuurwaarden is een beschrijving gemaakt van de effecten die de werkzaamheden op de beschermde flora en fauna en beschermde gebieden kunnen hebben. De effecten zijn getoetst aan het juridische kader.

Stap 3: Voorstel vervolgstappen

Welke vervolgstappen nodig zijn, is bepaald op basis van de resultaten van stap 1 en 2. Tevens is beschreven welke maatregelen (op hoofdlijnen) van toepassing zijn om de effecten op de beschermde soorten en gebieden te mitigeren.

4.2 (Potentieel) voorkomen beschermde soorten Wnb

4.2.1 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in beide deelgebieden geen beschermde vaatplanten aangetroffen. Er zijn ook geen waarnemingen bekend van beschermde vaatplanten binnen de plangebieden op basis van de gegevens van de NDFF, Natuurmonumenten en Landschap Overijssel. Vervolgstappen zijn niet nodig.

4.2.2 Vogels

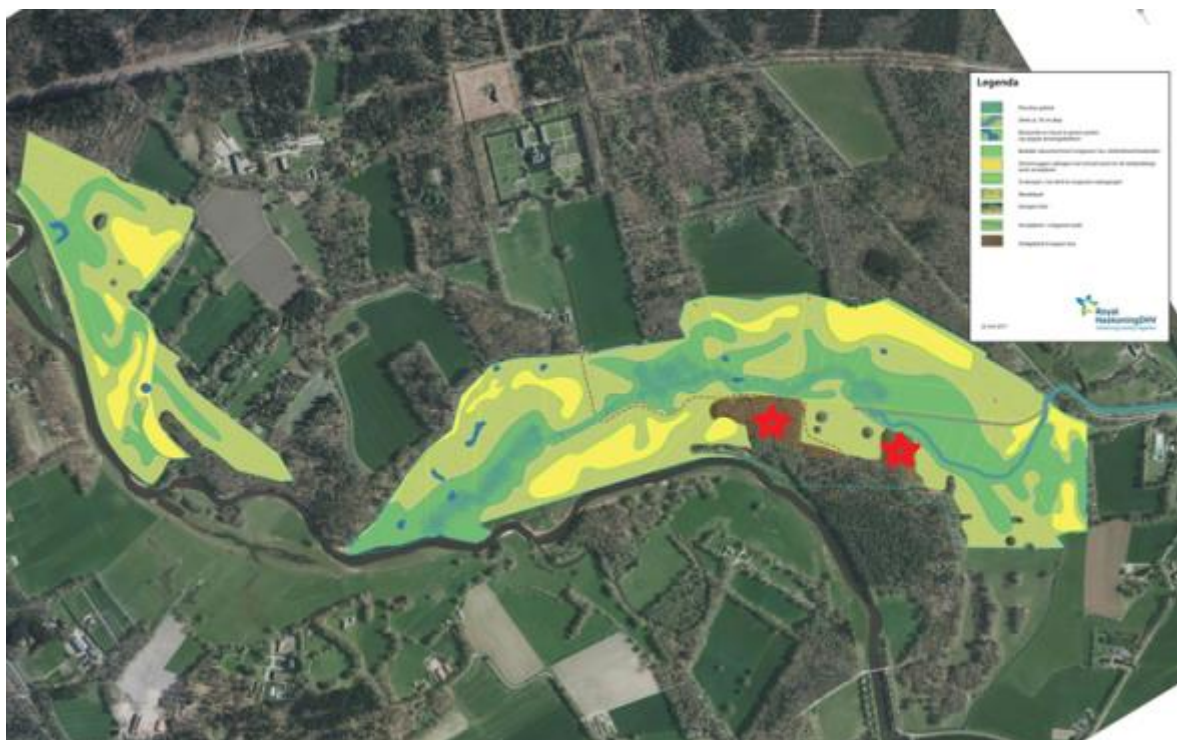
Soorten met jaarrond beschermde nesten

Deelgebied Giethmen-Dalmsholte

In dit deel van het onderzoeksgebied (vooral grasland en akker) zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen van broedvogels aangetroffen en deze worden ook niet verwacht.

Deelgebied Archem-Eerde

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen van broedvogels aangetroffen. De omringde bossen grenzend aan het plangebied zijn geschikt als broedgebied voor buizerd en sperwer. Mogelijk wordt een deel van het bos gekapt ten zuiden van de Beneden-Hammerwetering, zie figuur 4-1. Het betreft een zoekgebied voor de ontwikkeling van stroomdalgrasland of kruidenrijk grasland. Bij een eerdere quickscan door Ecogroen Advies is ten zuiden van deze zoekgebieden een territorium van de buizerd vastgesteld (Sluis, M. van der & A. Alberts; 2011).

Figuur 4-1 Zoekgebied te kappen bos t.b.v. stroomdalgrasland/kruidenrijk grasland (rode sterren)

Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn algemene en schaarse vogelsoorten waargenomen zoals tijtjaf, fitis, roodborsttapuit, oeverzwaluw, boerenzwaluw, zwartkop, merel, meerkoet en wilde eend. Door de aanwezigheid van water, oevers, agrarische percelen, bos zijn de deelgebieden en directe omgeving geschikt als broedbiotoop voor zowel algemene als schaarse vogelsoorten.

Effecten

Effecten tijdens de uitvoeringsfase

Indien werkzaamheden plaatsvinden tijdens het broedseizoen kunnen broedende vogels verstoord worden. Nesten kunnen daarbij verloren gaan en individuen kunnen hierbij omkomen.

Indien bomen in deelgebied Eerderhooilanden worden gekapt kunnen mogelijk jaarrond beschermde nesten worden vernietigd van buizerd of sperwer.

Effecten na afronding van de herinrichting

Er zijn geen negatieve effecten op vogels na afronding van de werkzaamheden. Het gebied herstelt na afronding van de werkzaamheden in functionaliteit voor (broed)vogels.

Uitzondering is het zoekgebied voor te kappen bomen bij de Eerderhooilanden waar nesten van buizerd of sperwer verloren kunnen gaan.

Vervolgstappen

Om negatieve effecten op broedvogels te voorkomen moeten de volgende maatregelen worden genomen.

- Er zal vervolgonderzoek uitgevoerd moeten worden naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van buizerd/sperwer bij de Eerderhooilanden - zoekgebied voor de te kappen bomen.
- Effecten op overige broedvogels zijn te voorkomen wanneer er wordt gewerkt buiten het broedseizoen en onder ecologische begeleiding. Theoretisch loopt deze broedperiode van 15 maart t/m 15 juli. Voor het broedseizoen is echter geen standaardperiode te hanteren en de genoemde periode betreft slechts een indicatie. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

4.2.3 Zoogdieren

Algemene zoogdieren

Beide deelgebieden vormen geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren als haas, konijn, ree, vos, bosmuis, rosse woelmuis, veldmuis, aardmuis, dwergmuis, tweekleurige bosspitsmuis, gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, hermelijn, bunzing en wezel. Bovenstaande soorten kunnen jaarrond in het plangebied worden aangetroffen waarbij ook voortplanting plaatsvindt. Deze soorten vallen onder het beschermingsregime andere soorten onder de Wnb, maar voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling in de provincie Overijssel.

Das

Om een burcht te kunnen maken, moet er vergraafbaar zand zijn. Daarbij moet er een goede waterafvoer zijn, zodat de burcht niet onder water kan lopen. Burchten zijn daarom vaak in hellingen en terreinverhogingen te vinden. De burcht ligt vaak in een bosrand of in een houtwal of singel, in de buurt van weiland of akkerland (RVO; 2014a).

Binnen beide deelgebieden zijn waarnemingen van dassen bekend. Tijdens het veldbezoek werd bij Deelgebied Giethmen-Dalmsholte een latrine aangetroffen van de das, zie figuur 4-2. Dassens gebruiken de graslanden en akkers als foerageergebied. Binnen de twee plangebieden zijn geen burchten van dassen aanwezig. De dassenburchten bevinden zich in de aangrenzende bosgebieden.

Bij de Eerderhooilanden bevindt zich een zoekgebied voor te kappen bos, zie figuur 4-1. Bij een eerdere quickscan door Ecogroen Advies is in het westelijke zoekgebied een incidenteel belopen burcht van de das vastgesteld (Sluis, M. van der & A. Alberts; 2011).

Figuur 4-2 Latrine van een Das nabij plangebied Giethmen-Dalmsholte

Effecten tijdens de uitvoeringsfase

Tijdens de uitvoering van de verschillende werkzaamheden wordt het plangebied tijdelijk minder geschikt om te foerageren voor de das. Dit leidt echter niet tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb. Effecten op dassenburchten binnen het zoekgebied te kappen bomen bij de Eerderhooilanden zijn op voorhand niet uit te sluiten.

Effecten na afronding van de werkzaamheden

Na afronding van de werkzaamheden herstelt het gebied zich als foerageergebied voor de das. Het dempen van sloten heeft echter vernatting van het gebied tot gevolg. De vernatting reikt echter niet tot aangrenzende bosgebieden en daarmee zijn effecten op dassenburchten op voorhand uit te sluiten. Effecten op dassenburchten in het zoekgebied voor de te kappen bomen bij de Eerderhooilanden zijn niet uit te sluiten.

Vervolgstappen

Er moet nader onderzoek worden verricht bij de Eerderhooilanden naar de eventuele aanwezigheid van dassenburchten binnen het zoekgebied voor de te kappen bomen.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. Ook wordt hij veelvuldig aangetroffen langs de binnenduinrand, natuurlijke duinmeren en kunstmatige infiltratiegebieden. De waterspitsmuis komt alleen daar voor waar bodembedekkende vegetatie aanwezig en waar binnen een straal van 500 meter water is te vinden. Bovendien moet er in de oevers voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooi op te eten (bron: <http://www.zoogdiervereniging.nl/de-waterspitsmuis-neomys-fodiens>).

Het voorkomen van de waterspitsmuis in het deelgebied Giethmen Dalmsholte wordt niet verwacht vanwege het ontbreken van geschikte habitat als ruig begroeide oevers.

In de Eerderhooilanden is het voorkomen van de waterspitsmuis echter niet uit te sluiten. Bij een eerdere quickscan door Ecogroen Advies is de soort niet vastgesteld (Sluis, M. van der & A. Alberts; 2011). Deze

gegevens zijn inmiddels meer dan 5 jaar oud, waardoor aanvullend onderzoek naar deze soort noodzakelijk is.

Vervolgstappen

Er moet nader onderzoek worden verricht bij de Eerderhooilanden naar de eventuele aanwezigheid van de waterspitsmuis.

Otter

De otter behoort tot de familie der marterachtigen. De otter was uitgestorven in Nederland maar is sinds 2002 weer uitgezet. Momenteel komt de otter voor in Noordwest-Overijssel, Friesland, Gelderland en langs de Overijsselse Vecht. De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking en rust van allerlei soorten stromende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen. De voortplanting van otters is afhankelijk van de beschikbaarheid van voedsel. Otters op het Europese continent krijgen meestal jongen in de lente en zomer, maar in principe kunnen ze het hele jaar door jongen krijgen (bron: <http://www.zoogdiervereniging.nl/de-otter-lutra-lutra>).

Binnen beide plangebieden zijn waarnemingen bekend van de otter. De otter gebruikt de Regge met haar oevers als foerageergebied. De Stichting Das en Vecht heeft kenbaar gemaakt dat binnen het deelgebied Giethmen-Dalsmholte een otter is waargenomen met drie jongen. Het voortplantingsgebied van deze otter ligt zeer waarschijnlijk bij het Onderland aan de oostelijke oever van de Regge. Dit gebied blijft onaangetast bij de voorgenomen werkzaamheden.

Binnen deelgebied Archem-Eerde zijn geen vaste rust en verblijfplaatsen van otters bekend.

Effecten tijdens de uitvoeringsfase

Bij de werkzaamheden in de Regge en aan de oevers wordt geschikt leefgebied van otter tijdelijk minder geschikt. Deze effecten zijn tijdelijk. Aanwezige dieren kunnen de werkzaamheden tijdig ontvluchten en in de omgeving van de werkzaamheden blijft voldoende geschikt leefgebied voor otter aanwezig. Negatieve effecten op otter door de herinrichting van de Regge treden niet op.

Effecten na afronding van de werkzaamheden

Het areaal natuurlijke oevers van de Regge neemt door de herinrichting toe. Bovendien krijgt de Regge en de natuurleiding door de Eerderhooilanden een natuurlijker karakter dan in de huidige situatie. Hierdoor zal het plangebied na afronding van de werkzaamheden beter geschikt worden voor de otter.

Vervolgstappen

Om negatieve effecten tijdens de werkzaamheden op de otter te voorkomen moeten de volgende maatregelen worden genomen.

- Voorafgaand aan werkzaamheden locatie controleren op mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen of dieren.
- Werkzaamheden rustig opbouwen zodat aanwezige dieren tijdelijk en/of op tijd een ander onderkomen kunnen vinden.
- Bij aantreffen van verblijfplaatsen worden deze ontzien en worden werkzaamheden buiten gevoelige periode voortgezet (te bepalen in overleg met een ecooloog).

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Tijdens het veldbezoek deelgebied Giethmen-Dalmsholte zijn geen holten, scheuren en spleten in bomen aangetroffen binnen het plangebied die als verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen.

Binnen het deelgebied Archem-Eerder blijven de bomen die geschikt zijn voor vleermuizen intact. In het oostelijke deel van het plangebied worden in de directe nabijheid van deze bomen sloten gedempt wat leidt tot vernatting van het gebied. Verblijfplaatsen binnen het zoekgebied voor de te kappen bomen zijn echter niet uit te sluiten.

Vliegroutes

In Deelgebied Giethmen-Dalmsholte wordt de Regge zeer waarschijnlijk door water- en meervleermuis gebruikt als vliegroute. De opgaande beplanting op de kade wordt mogelijk gebruikt als vliegroute door gewone dwergvleermuis en laatvlieger, figuur 4-3.

Figuur 4-3 Mogelijke vliegroute voor vleermuizen op kade.

Binnen deelgebied Archem-Eerde wordt de o.a. de Beneden-Hammerwetering gebruikt als vliegroute. Daarnaast zijn groenstructuren aanwezig die kunnen dienen als vliegroute voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Foerageergebied

De deelgebieden zijn mogelijk geschikt voor verschillende soorten vleermuizen als foerageergebied.

Effecten tijdens de uitvoeringsfase

Mogelijk worden foeragerende vleermuizen verstoord door de inzet van verlichting tijdens de werkzaamheden. Het verstoren van vleermuizen is een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Effecten na afronding van de werkzaamheden

Binnen het deelgebied Archem-Eerde worden sloten gedempt en dit leidt tot vernatting van het gebied. Door deze vernatting zouden op termijn bomen kunnen afsterven. Het duurt echter jaren voordat een eventuele verblijfsplaats verloren gaat. Vleermuizen hebben voldoende tijd om een nieuwe verblijfplaats te zoeken.

Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen in het landschap als vliegroute. Bij Giethmen-Dalmsholte verdwijnt gedeeltelijk de kade met het aanwezig struweel en bij deelgebied Archem-Eerde wordt de Hammerwetring gedempt. Binnen beide gebieden zijn echter voldoende alternatieve lijnvormige elementen aanwezig waardoor negatieve effecten worden uitgesloten.

Vervolgstappen

Negatieve effecten op foeragerende vleermuizen worden voorkomen door geen werkzaamheden uit te voeren in de schemering en in het donker. Indien ook in de schemering en het donker wordt gewerkt moet het gebruik van kunstlicht zoveel mogelijk worden beperkt. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van vleermuisvriendelijke (amberkleurige) verlichting om verstoring op foeragerende en doortrekkende vleermuizen te voorkomen.

Daarnaast moet nader onderzoek worden verricht bij de Eerderhooilanden naar de eventuele aanwezigheid vast rust- en verblijfplaatsen binnen het zoekgebied voor de te kappen bomen.

4.2.4 Amfibieën

Algemeen voorkomende amfibieën

In het gehele gebied kunnen algemeen voorkomende amfibieën van het beschermingsregime andere soorten worden aangetroffen zoals gewone pad, bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander. Deze soorten vallen onder het beschermingsregime andere soorten onder de Wnb, maar voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling in de provincie Overijssel. Tijdens het veldbezoek zijn bastaardkikker en kleine watersalamander gevangen, zie figuur 4-3.

Figuur 4-4 Kleine watersalamander gevangen tijdens veldbezoek

Poelkikker

De poelkikker is de kleinste van de drie soorten groene kikkers (poelkikker, meerkikker, bastaardkikker) die in Nederland voorkomen. De poelkikker leeft vooral in gebieden met zwak zure, oligotrofe, schone, stilstaande wateren in de landschapstypen bos, heide en hoogveen. Ook wordt de soort gemeld uit halfnatuurlijke graslanden, agrarische kleipolders met kwel, laagveen en op ruderaal terrein. De poelkikker wordt slechts zelden aangetroffen bij grote vijvers, meren of stromende wateren. Wel kan hij in de

uiterwaarden aanwezig zijn. Hij heeft een voorkeur voor onbeschaduwde wateren, maar de oeverzone moet goed begroeid zijn. De larven leven in de bovenste waterlagen en in de snel opwarmende ondiepe oeverzones. De poelkikker is in kleinere wateren en vaak in voedselarmere situaties meer te vinden dan de meerkikker (RVO, 2014b).

Binnen deelgebied Giethmen-Dalmsholte zijn geen waarnemingen van de poelkikker bekend. Het gebied lijkt ook niet geschikt als leefgebied voor de poelkikker aangezien geschikte voortplantingswateren ontbreken.

Binnen het deelgebied Archem-Eerde is poelkikker wel aangetroffen (Sluis, M. van der & A. Alberts; 2011). De poelkikker overwintert in de hoger gelegen bosranden ten noorden van het plangebied. De poel waar de poelkikker in 2011 een zelfstandige populatie vormde blijft intact. In de overige poelen komen ook bastaardkikkers voor. Bekend is dat de poelkikker in dergelijke groepen kruist met de bastaardkikker, maar geen zelfstandige populaties vormt (Marijnissen, 2008). Het dempen van deze poelen leidt dus niet tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Bovendien worden extra poelen gecreëerd. De poelkikker is een soort van pionierssituaties en kan dan ook al snel aangetroffen worden in nieuwe nog kale sloten met weinig vegetatie (RVO, december 2014b.).

Vervolgstappen

Bij de uitvoering van de werkzaamheden in deelgebied Archem-Eerde moet rekening worden gehouden met het voorkomen van de poelkikker. Er mogen er geen poelen worden gedempt in de voortplantingsperiode die loopt van 15 maart tot 15 september.

4.2.5 Reptielen

Ringslang

Binnen het plangebied Giethmen-Dalmsholte zijn twee waarnemingen van ringslang bekend. Het betreft waarschijnlijk zwervende exemplaren aangezien binnen het plangebied geen voortplantingslocaties bekend zijn.

Bij landgoed Eerde bevindt zich een populatie van de ringslang. Daarnaast werd door Ecogroen Advies in de Eerderhooilanden een potentiële voortplantingslocatie, hoop tuinafval, aangetroffen die buiten het huidige plangebied ligt (Sluis, M. van der & Alberts, A; 2011). Oevers van sloten en vochtige hooilanden vormen geschikt foerageergebied en hooggelegen, droge bosgedeelten worden vermoedelijk als overwinteringsgebied door ringslang gebruikt. Binnen het plangebied zijn geen voortplantingslocaties aanwezig.

Effecten tijdens de uitvoeringsfase

Bij de werkzaamheden in de Regge en aan de oevers wordt geschikt foerageergebied van ringslang tijdelijk minder geschikt. Aanwezige dieren kunnen de werkzaamheden tijdig ontvluchten en in de omgeving van de werkzaamheden blijft voldoende geschikt leefgebied voor ringslang aanwezig. Negatieve effecten op ringslang door de herinrichting van de twee deelgebieden treden niet op.

Effecten na afronding van de werkzaamheden

Het areaal natuurlijke oevers van de Regge neemt door de herinrichting toe. Bovendien krijgt de Regge en de natuurleiding door de Eerderhooilanden een natuurlijker karakter dan in de huidige situatie. Na afronding van de werkzaamheden zal het gebied zeker herstellen als foerageergebied voor ringslang.

Vervolgstappen

Om negatieve effecten op de ringslang te voorkomen moeten de volgende maatregelen worden genomen.

- Voorafgaand aan werkzaamheden locatie controleren door ecooloog op mogelijke aanwezigheid van broeihopen (kunnen dienen als voortplantingsplaats/overwinteringsplaats).

- Werkzaamheden rustig opbouwen zodat aanwezige dieren tijdelijk en/of op tijd een ander onderkomen kunnen vinden.
- Bij aantreffen van broeihopen worden deze afgezet en ontzien.

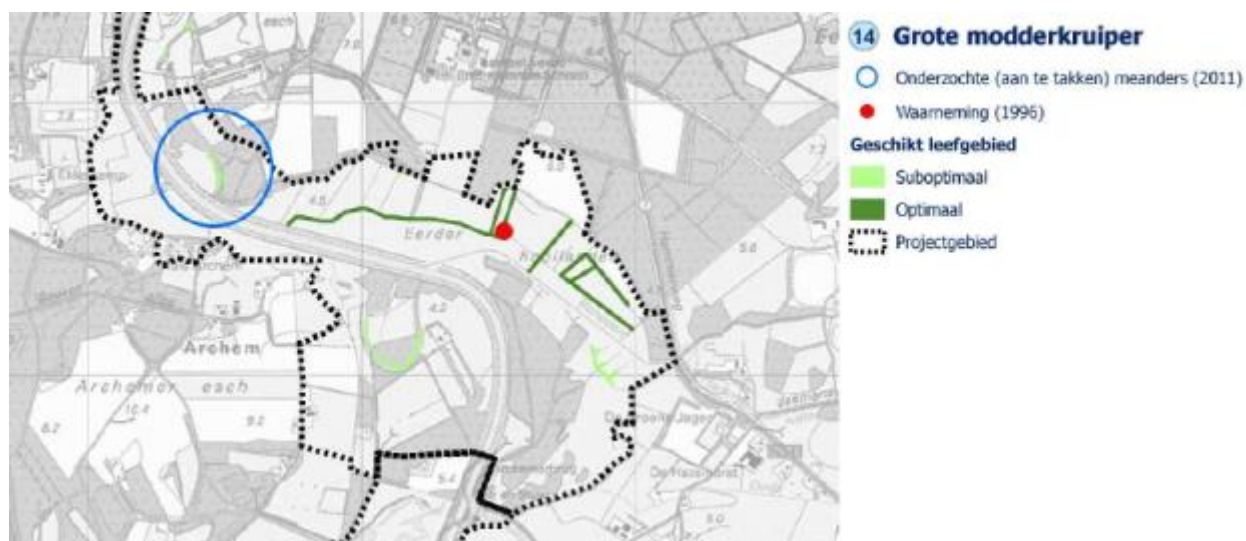
4.2.6 Vissen

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper heeft een voorkeur voor verlandende wateren in laag dynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden. In Nederland ligt een aanzienlijk deel van het leefgebied in de sloten van ingepolderde voormalige overstromingsvlakten. De grote modderkruiper prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei (bron: <http://www.ravon.nl>).

Binnen het plangebied Giethmen-Dalmscholte wordt het voorkomen van de grote modderkruiper niet verwacht aangezien leefgebied afwezig is.

Binnen het plangebied Archem-Eerde komt wel geschikt leefgebied voor de grote modderkruiper voor (zie figuur 4-4). Het gaat hierbij om het oostelijk deel van het plangebied. Enkele van de geschikte sloten worden gedempt en andere worden verondiept en natuurtechnisch ontgraven.

Figuur 4-5 Potentieel leefgebied grote modderkruiper (Sluis, M. van der & Alberts, A; 2011).

Vervolgstappen

Het voorkomen en gebruik van het plangebied Archem-Eerde door de grote modderkruiper is onvoldoende inzichtelijk. Daarom wordt nader onderzoek aanbevolen voor de potentiële leefgebieden binnen plangebied Archem-Eerde. De uitkomsten van dit onderzoek zijn bepalend voor de eventuele mitigerende maatregelen en het op te stellen ecologisch werkprotocol.

4.2.7 Insecten en Ongewervelden

Beekrombout

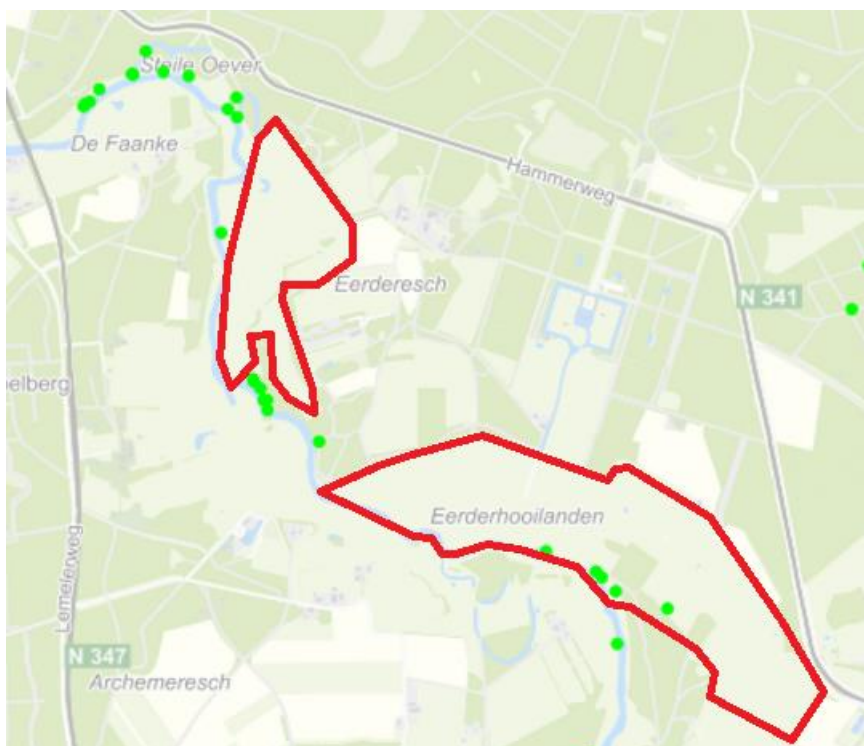
De Beekrombout wordt in uiteenlopende typen stromende wateren aangetroffen. De soort wordt meestal met traag stromende laagland, beken geassocieerd. Dat deze beken vaak genormaliseerd zijn hoeft geen belemmering te vormen. Belangrijk is de aanwezigheid van zuurstofrijk water en onbegroeide zandige substraten en niet te rijk zijn aan nitraten en fosfaten. De soort wordt echter ook in vrij meanderende, relatief snel stromende terrasbeken en -riviertjes aangetroffen die grote peilfluctuaties kennen. Door de

meandering zijn er voldoende stromingsluwe plaatsen binnen het stroombed aanwezig. Hier kunnen de larven zich handhaven tijdens piekafvoeren (Geraeds, 2003). Vaak zijn grote delen van de oever rijkbegroeid en is het landschap in de omgeving kleinschalig met bosjes, houtwallen, hooilanden, heidevelden en ruigten (<http://www.libellennet.nl>).

In de omgeving van zowel deelgebied Giethmen-Dalmsholte als deelgebied Archem-Eerde is de beekrombout waargenomen, zie figuur 4-6 en 4-7. De waarnemingen zijn vrijwel allemaal gedaan direct langs de Regge. De rivier wordt als voortplantingswater gebruikt door de soort. Er zijn geen waarnemingen bekend nabij sloten in de plangebieden of bij de Hammerwetering.

Figuur 4-6 Waarnemingen van de beekrombout nabij deelgebied Giethmen-Dalmsholte, bron: <https://ndff-ecogrid.nl>

Figuur 4-7 Waarnemingen van de beekrombout nabij deelgebied Archem-Eerde, bron: <https://ndff-ecogrid.nl>

Effecten tijdens de uitvoeringsfase

In 2016 is binnen het plangebied Giethmen-Dalmsholte drie maal een adult exemplaar van de beekrombout waargenomen nabij de Giethemer kerkbrug. Het zou om één exemplaar kunnen gaan die afkomstig is uit het gebied bij de steile oever. Op deze locatie zijn meer waarnemingen bekend. Binnen Giethmen-Dalmsholte worden alleen in het noordelijke deel van de Regge maatregelen getroffen. Hier zijn geen waarnemingen van de libel bekend en wordt deze ook niet verwacht. Verbodsovertredingen zijn uitgesloten.

Binnen het deelgebied Archem-Eerde is de beekrombout eveneens langs de Regge aangetroffen. De waarneming binnen het plangebied betreft zeer waarschijnlijk een foeragerend exemplaar. De Regge wordt niet beïnvloed door de maatregelen. Effecten op de beekrombout binnen deelgebied Archem-Eerde zijn uitgesloten.

Effecten na afronding van de werkzaamheden

Door de nieuwe meandering nemen stromingsluwe plaatsen toe binnen het stroombed van de Regge. Bovendien krijgen de Regge en de natuurleiding door de Eerderhooilanden een natuurlijker karakter dan in de huidige situatie. De inrichting van beide deelgebieden heeft waarschijnlijk een positief effect op de beekrombout.

5 Voortoets - Natura 2000

In dit hoofdstuk is de natuurtoets gebiedsbescherming Natura2000 in het kader van de Wnb opgenomen. In de toets wordt bepaald voor welke activiteiten significant negatieve effecten niet uit te sluiten zijn. Indien uit deze toets blijkt dat significant negatieve effecten niet uit te sluiten zijn dienen deze nader te worden onderzocht.

5.1 Vecht en Beneden Reggegebied

Deelgebied Archem-Eerde maakt onderdeel uit van het Natura2000-gebied Vecht en Beneden Regge gebied. Het gebied Vecht en Beneden-Regge ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archermer- en Lemelerberg). De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor.

De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijske rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De rivier is, onder andere bij de Koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe zandafzettingen.

De Regge is een kleine laaglandrivier in het oostelijk zandgebied. Langs de Vecht bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. In de ongestoorde kronkelwaarden is een grote verscheidenheid aan milieuomstandigheden die worden bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat. Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheibegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn. In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen. Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. Landgoed Eerde bestaat uit oud kampenlandschap en jongere heideontginningen met heiderestanten en jeneverbessen. De Archermer en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heiden, jeneverbesstruweel, een hellingveentje en stuifzand voor (bron:

<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=1&id=n2k39>).

5.2 Instandhoudingsdoelstellingen

Voor het Natura 2000-gebied 'Vecht en Beneden Regge-gebied', zijn de volgende habitattypen, habitatsoorten en broedvogelsoorten aangewezen (tabel 5-1). Onder bijgevoegde link (<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=1&id=n2k39&topic=doelstelling>) en in het ontwerp Natura 2000-beheerplan (Provincie Overijssel, 2015) is per habitatype, habitatsoort en broedvogelsoort een toelichting te vinden op de landelijke staat van instandhouding, doelstellingen en kernopgaven.

Tabel 5-1 Habitattypen en habitatsoorten van Natura 2000-gebied Vecht en Beneden Regge-gebied.

Habitattypen	Habitatsoorten
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	H1134 - Bittervoorn
H2330 - Zandverstuivingen	H1145 - Grote modderkruiper
H3160 - Zure vennen	H1149 - Kleine modderkruiper
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	H1163 - Rivierdonderpad
H4030 - Droge heiden	H1166 - Kamsalamander
H5130 - Jeneverbesstruwelen	H1614 - Kruipend moerasscherm
H6120 - *Stroomdalgraslanden	
H6230 - *Heischrale graslanden	
H6430A - Ruigten en zomen (moerasspirea)	
H7110B - *Actieve hoogvenen (heideveentjes)	
H7120 - Herstellende hoogvenen	
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen	
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst	
H9190 - Oude eikenbossen	
H91E0C - *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	

* Prioritaire habitattypen volgens de Habitatrictlijn; voor deze habitattypen gelden iets andere criteria bij de selectie van Natura 2000-gebieden en een zwaardere beschermingsregime onder de Natuurbeschermingswet.

5.3 Aanwezigheid van kwalificerende habitattypen en habitatsoorten binnen plangebied.

Het plangebied Giethmen-Dalmsholte maakt geen onderdeel uit van het Natura-2000 gebied en kent geen kwalificerende habitattypen en habitatsoorten en wordt buiten beschouwing gelaten.

Habitattypen deelgebied Archem-Eerde

Het plangebied Archem-Eerde maakt wel onderdeel uit van het Natura2000-gebied, zie figuur 5-1. De habitattypenkaart is ook toegevoegd als bijlage 3. De volgende habitattypen komen er voor:

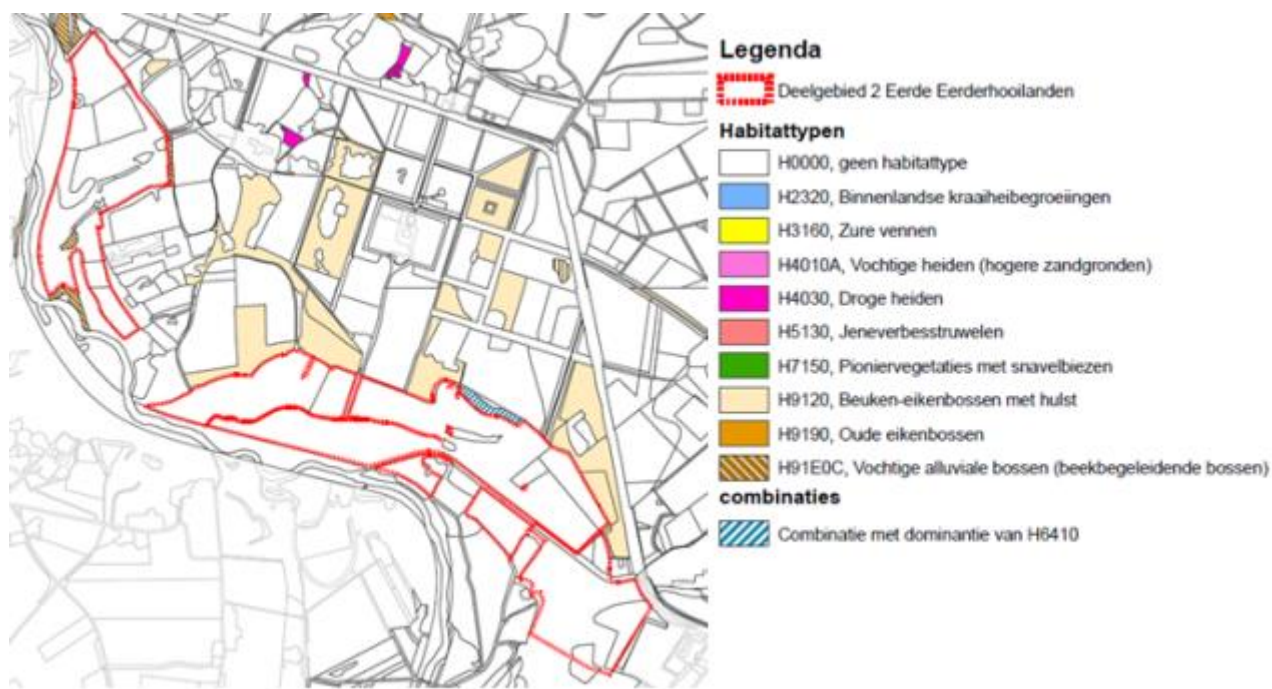
H9120 Beuken-eikenbossen met hulst

Het habitatype Beuken-eikenbossen met hulst komt direct grenzend aan het plangebied voor. De grootste concentratie is op Landgoed Eerde en in het Eerder Achterbroek. Daarnaast komt het habitatype voor in het Vechtdal en in kleine oppervlaktes in Boswachterij Ommen. Volgens de habitattypenkaart (Provincie Overijssel, 2014) gaat het in totaal om ca. 107 hectare voor het hele Natura-2000 gebied. Het type kent een behoudsdoelstelling ten aanzien van kwaliteit en oppervlak. De landelijke staat van instandhouding is matig gunstig.

H91E0 *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

Het habitatype vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen (subtype C) komt in kleine oppervlakten, versnipperd voor in het dal van de Vecht (Arriër Koeland en in en rond Prathoek), langs de

Bever in het Eerder Achterbroek, langs de Regge bij Steile Oever en langs de Beneden Regge ter hoogte van de Lemelerberg (Archemermaten), in het noordelijk deel van het plangebied. Er komen zowel elzenbroekbossen voor die gerekend kunnen worden tot een goede kwaliteit als soortenarme bostypen met een matige kwaliteit. De totale oppervlakte bedraagt bijna 16 hectare voor het gehele Natura2000-gebied. Het type kent een uitbreidingsdoelstelling ten aanzien van kwaliteit en oppervlak. De landelijke staat van instandhouding is matig gunstig.

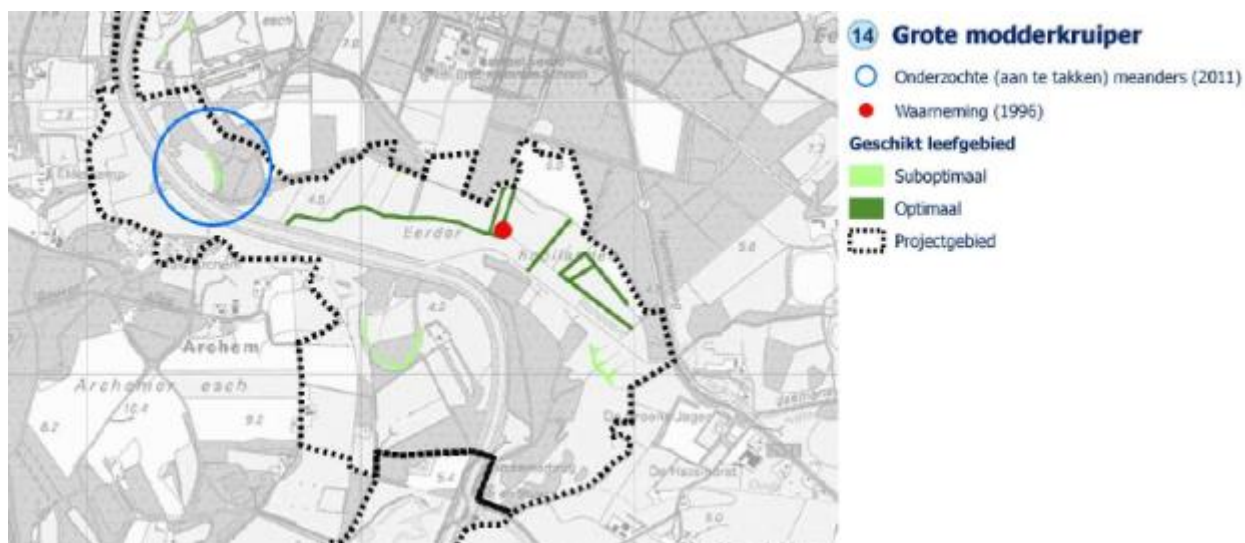
Figuur 5-1 Habitattypen kaart met plangebied Archem-Eerde (rood omlijnd); H6410 betreft Blauwgrasland maar is (nog niet) aangewezen.

Habitatsoorten deelgebied Archem-Eerde

Onderstaand worden de habitatsoorten beschreven die binnen het plangebied worden verwacht. Habitatsoorten die niet worden benoemd zijn bij huidige en eerdere toetsingen niet vastgesteld.

H1145 - grote modderkruiper

De soort heeft een voorkeur voor verlandende wateren in laag dynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden. De grote modderkruiper is in het verleden waargenomen binnen de Eerderhooilanden in een watergang ten noorden van de Hammerwetering zie figuur 5-2 (Alberts. A., 2011). De soort kent een uitbreidingsdoelstelling voor zowel de populatie als de omvang van het leefgebied.

Figuur 5-2 Potentieel leefgebied grote modderkruiper (Alberts. A., 2011).

H1149 - kleine modderkruiper

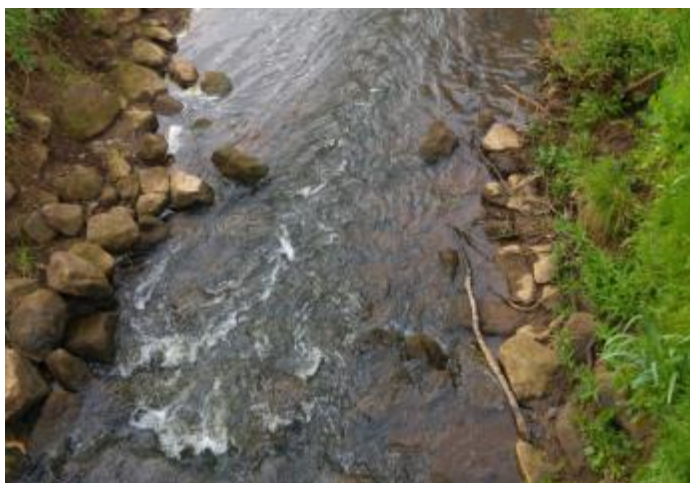
De kleine modderkruiper heeft een voorkeur voor stilstaand tot langzaam stromend ondiepe wateren met een rijke plantenbegroeiing en een zandige of met dunne sliblaag bedekte bodem. Binnen het plangebied zijn geschikte watergangen aanwezig voor de kleine modderkruiper. Het betreft de wateren die ook geschikt zijn voor grote modderkruiper en de Beneden-Hammerwetring en de grote sloten in het westelijke deel van het plangebied. De soort kent een behoudsdoelstelling voor zowel de populatie als de omvang van het leefgebied. De landelijke staat van instandhouding is gunstig. Verwacht wordt dat met name de Regge van belang is als leefgebied van de kleine modderkruiper, maar mogelijk worden ook enkele grotere rivierarmen door de soort gebruikt (Ecogroen, 2011).

H1163 – rivieronderpad

Het leefgebied van de rivieronderpad bestaat uit rivieren, beken, meren, kanalen, vaarten en sloten. In stagnante watertypen zoekt rivieronderpad plaatsen met hogere zuurstofgehalten op zoals oevers met windwerking of onder stuwten waar water overheen valt. De rivieronderpad is recent (2015, bron NDFF) en in het verleden waargenomen in de Regge ter hoogte van het plangebied (figuur 5-3). De soort kent een behoudsdoelstelling voor zowel de populatie als de omvang van het leefgebied. De landelijke staat van instandhouding is matig gunstig. Het leefgebied mag enigszins afnemen ten gunste van habitattype H6120 stroomdalgraslanden (Provincie Overijssel, 2015).

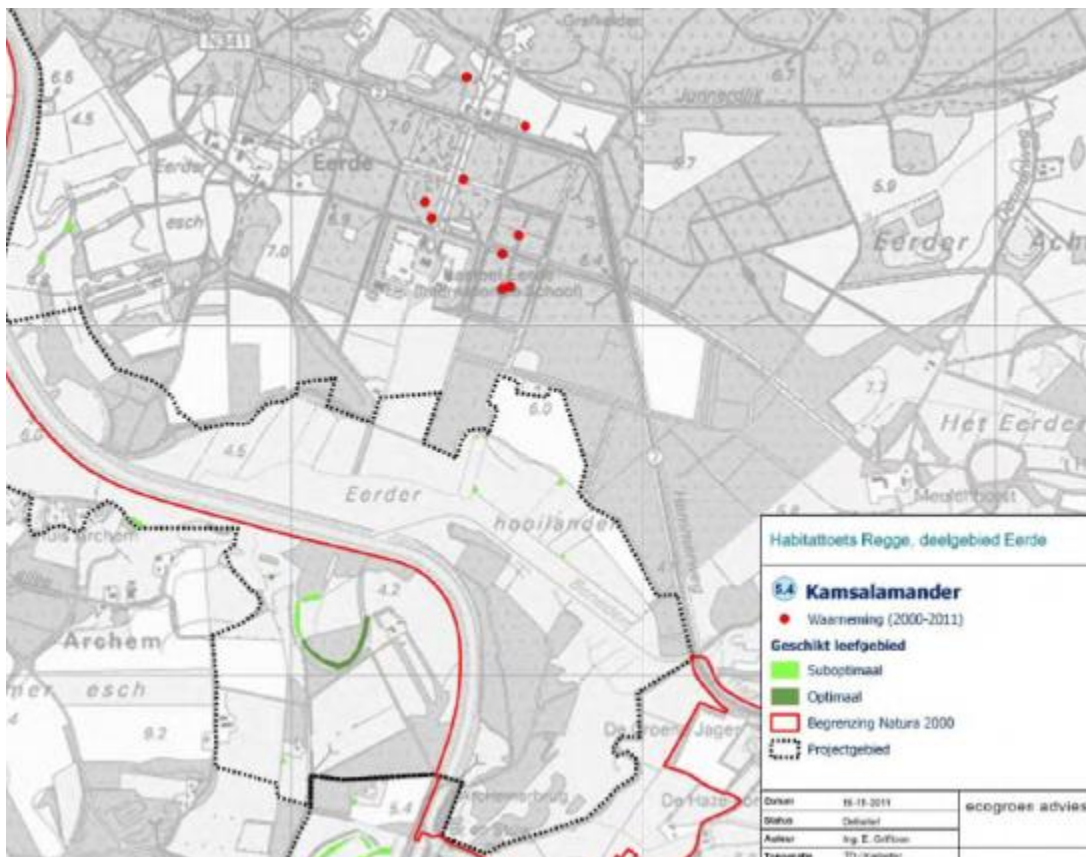
Figuur 5-3 Potentieel leefgebied rivierdonderpad (Alberts. A., 2011).

Figuur 5-4 Leefgebied rivierdonderpad bij de uitmonding van de Hammerwetering in de Regge.

H1166 – kamsalamander

Het voortplantingsbiotoop bestaat voornamelijk uit matig voedselrijke tot voedselrijke, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Veel vindplaatsen zijn beek- of rivierbegeleidend. De poel mag niet geheel beschaduwd zijn en moet permanent water bevatten. De voortplantingspoelen bevinden zich ten noorden van het plangebied, zie figuur 5-5. Binnen het plangebied zijn alleen suboptimale poelen aanwezig. De soort kent een uitbreidingsdoelstelling voor de populatiegrootte en omvang en kwaliteit van het leefgebied. De landelijke staat van instandhouding is matig gunstig.

Figuur 5-5 Potentieel leefgebied kamsalamander (Alberts. A., 2011).

H1614- Kruipend moerasscherm

De soort heeft zich in het Natura2000 spontaan gevestigd na een natuurontwikkelingsproject, maar komt binnen deelgebied Archem Eerde nog niet voor. De soort is een pionier van open plekken door bodemstoring en periodieke inundatie. Voor de soort geldt als instandhoudingsdoel uitbreiding omvang van het leefgebied en verbetering kwaliteit van het leefgebied ten behoeve van uitbreiding van de populatieomvang.

5.4 Mogelijke effecten op habitattypen en habitatsoorten

5.4.1 Vrijstelling vanuit beheerplan Natura2000-beheerplan

In de Wnb is de volgende verbodsbepaling opgenomen.

Artikel 2.7, tweede lid:

Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

In artikel 2.9, eerste lid, van de Wnb is echter opgenomen dat bovenstaande verbodsbepaling **niet** van toepassing is op projecten en andere handelingen die zijn beschreven in en worden gerealiseerd, onderscheidenlijk verricht overeenkomstig een (Natura2000-)beheerplan als bedoeld in artikel 2.3, of een programma als bedoeld in artikel 1.13, eerste, zevende, of achtste lid, of een plan of programma als bedoeld in artikel 2.3, vijfde lid, indien:

- ten aanzien van het plan of het programma, althans het desbetreffende onderdeel, een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, onderscheidenlijk rekening is gehouden met de mogelijke gevolgen van andere handelingen voor het Natura 2000-gebied, en
- het bestuursorgaan dat het plan of het programma heeft vastgesteld tevens bevoegd is voor de verlening van een vergunning als bedoeld in artikel 2.7, tweede lid, voor een dergelijk project, onderscheidenlijk een dergelijke handeling, of, als dat niet het geval is, het laatstbedoelde bestuursorgaan heeft ingestemd met het onderdeel van het plan of programma dat betrekking heeft op het project, onderscheidenlijk de andere handeling.

De inrichtingsmaatregelen in beide plangebieden worden genomen conform Natura2000-beheerplan en PAS-gebiedsanalyse. In overleg met bevoegd gezag moet worden bepaald of de beschreven maatregelen vergunningsvrij zijn. Desondanks wordt in onderstaande paragrafen een inschatting gemaakt van mogelijk negatieve effecten.

5.4.2 Mogelijke effecten

Figuur 5-6 geeft de gevoeligheid weer van de soorten voor verschillende storingsfactoren.

Figuur 5-6 Effectenindicator aanwezige habitatten en habitatsoorten.

De effecten die gepaard gaan met de beoogde maatregelen zijn onder te verdelen in:

- Hydrologische effecten
- Verstoring
- Habitatwinst of -verlies
- Chemische effecten - Stikstofdepositie

5.4.3 Hydrologische effecten

Onderstaand worden de hydrologische effecten beschreven per habitatsoort of habitatype. Deze effecten doen zich voor in de beheerfase, dus na realisatie van de maatregelen.

Beuken-eikenbossen met hulst

Beuken-eikenbossen met hulst vereisen grondwaterstanden die in het voorjaar dieper moet liggen dan 40 centimeter beneden maaiveld. Het habitatype kan niet tegen inundatie. Het habitatype ligt op hoger gelegen delen die momenteel en in de toekomst niet inunderen. De grondwaterstand blijft onder de kritische waarde. Negatieve effecten ten aanzien van beuken-eikenbossen met hulst zijn uitgesloten.

Vochtige alluviale bossen

Voor vochtige alluviale bossen mag de grondwaterstand in het voorjaar (GVG) variëren van ondiep inunderend (20 cm boven maaiveld) tot ondiep wegzakkend (circa 40 cm beneden maaiveld). In de zomer mag het grondwater wegzakken tot 50-70 centimeter beneden maaiveld. Het type kan voorkomen onder omstandigheden waarbij regelmatige inundaties optreden maar dit is voor de meeste vegetatietypen binnen het habitatypen niet strikt noodzakelijk. De benodigde basenrijkdom kan ook bereikt worden onder invloed van kwel (Alberts, A, 2011).

In de huidige en toekomstige situatie vindt inundatie plaats van het alluviale bos. De beoogde maatregelen worden getroffen om de doelstelling ten aanzien van alluviale bossen uit het Natura2000 beheerplan te realiseren. De ingrepen leiden tot hydrologisch herstel en hebben een positief effect op vochtige alluviale bossen.

Grote modderkruiper en kleine modderkruiper

De toename van inundatie in het deelgebied Archem-Eerde zorgt voor een natuurlijkere situatie en heeft mogelijk positieve effecten op de grote modderkruiper. In laagdynamische vegetatierijke en modderige moerassige wateren in overstromingsvlakten van rivieren en beken is de grote modderkruiper onder de hier optredende omstandigheden (zuurstofloosheid, droogval) dankzij specifieke aanpassingen zoals darmademhaling en larven met uitwendige kieuwen sterk in het voordeel ten opzichte van andere vissoorten. Natuurvriendelijke oevers met brede plas-dras zones die in het voorjaar voor langere tijd ondiep water bevatten en gedurende de zomer langzaam uitzakken, zijn van groot belang voor de voortplanting en opgroei van de soort. De soort verspreidt zich tijdens overstromingen waarbij vooral het voorjaar van belang is (Kranenburg, J.; de Bruin, A., 2014). Het is ook niet te verwachten dat inundatie van invloed is op het voorkomen van de kleine modderkruiper in het gebied.

Kamsalamander

De kamsalamander is gevoelig voor inundaties met oppervlaktewater omdat inundaties kunnen zorgen voor vis in de poelen waar deze soort voorkomt en inundaties eveneens de waterkwaliteit kunnen beïnvloeden. De huidige locaties waar kamsalamander voorkomt liggen allen buiten het plangebied. Wel liggen er enkele suboptimale leefgebieden. Deze overstromen in de huidige en in de toekomstige situatie, al neemt de overstromingsfrequentie wel toe. Als gevolg hiervan neemt de potentie van deze locaties als leefgebied voor deze soort af. Omdat de soort niet is vastgesteld in deze poelen wordt de verslechtering als niet significant beoordeeld.

Rivierdonderpad

De beoogde maatregelen hebben geen hydrologische effecten die van invloed zijn op de rivierdonderpad.

Kruipend moerasscherm

De soort is een pionier van open plekjes door bodemstoring en periodieke inundatie. Door toename van inundatie krijgt de soort de kans om zich te vestigen binnen het plangebied. De geplande ontwikkelingen hebben vooral een positief effect op de soort.

Overige habitatsoorten en habitattypen

De maatregelen hebben geen negatieve hydrologische effecten op overige habitatsoorten en habitattypen

5.4.4 Verstoring

Onderstaand wordt voor habitatsoorten de mogelijke effecten van verstoring beschreven. Deze effecten doen zich alleen voor in de aanlegfase. Verstoring is niet van toepassing voor habitattypen of habitatsoorten die niet voor komen binnen het plangebied.

Grote modderkuiper

Momenteel is onduidelijk of de grote modderkuiper voorkomt binnen het plangebied. Het is niet te beoordelen of grote modderkruipers tijdelijk worden verstoord.

Kleine modderkuiper

Werkzaamheden vinden plaats in het leefgebied van de kleine modderkuiper. Verstoring van de kleine modderkuiper kan optreden in de vorm van aantasting van het leefgebied (fysiek en door vertroebeling) en directe schade aan individuen. Zonder het nemen van mitigerende maatregelen kunnen significant negatieve effecten niet worden uitgesloten, omdat er dan een gerede kans is op sterfte van een deel van de populatie (als gevolg van directe schade aan individuen).

Rivierdonderpad

Werkzaamheden vinden plaats in het leefgebied van de rivierdonderpad. Verstoring kan optreden in de vorm van aantasting van het leefgebied (fysiek en door vertroebeling) en directe schade aan individuen. Zonder het nemen van mitigerende maatregelen kunnen significant negatieve effecten niet worden uitgesloten, omdat er dan een gerede kans is op sterfte van een deel van de populatie (als gevolg van directe schade aan individuen).

Mitigerende maatregelen:

Om de tijdelijke effecten te mitigeren worden maatregelen gebruikt die staan voorgeschreven in de Gedragscode van de Unie van Waterschappen:

- De werkzaamheden in het leefgebied van de beschermde vissoorten worden uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen.
- Bij het dempen en verondiepen van watergangen wordt in één richting gewerkt (stroomafwaarts), zodat aanwezige vissen kunnen ontsnappen;
- achterblijvende juridisch zwaarder beschermde dieren worden weggevangen voorafgaande aan het dempen van de sloot en teruggeplaatst in geschikte biotopen in de omgeving als deze door de ingreep worden bedreigd.
- ten behoeve van in slib levende of vluchtende juridisch zwaarder beschermde soorten wordt slib waarin zich deze soorten bevinden, verplaatst naar plaatsen van waaruit deze soorten kunnen vluchten of overleven.
- Het vangen van beschermde dieren en het elders terugplaatsen gebeurt onder begeleiding van en op aanwijzing van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten.

5.4.5 Habitatwinst of -verlies

Beuken-eikenbossen met hulst

Er vinden geen werkzaamheden plaats binnen het habitatype beuken-eikenbossen met hulst. Daarnaast hebben eventueel veranderende abiotische omstandigheden geen negatieve effecten. Habitatverlies is uitgesloten.

Vochtige alluviale bossen

Zoals eerder beschreven vindt in de huidige en toekomstige situatie inundatie plaats van het alluviale bos. De beoogde maatregelen worden getroffen om de doelstelling ten aanzien van alluviale bossen uit het Natura2000 beheerplan te realiseren. De ingrepen leiden tot hydrologisch herstel en hebben een positief effect op areaal vochtige alluviale bossen.

Grote modderkuiper en kleine modderkuiper

Het verondiepen van de natuurleiding door de Eerderhooilanden tot 20 cm heeft tijdelijke effecten op het leefgebied van de grote en kleine modderkuiper. Het dempen van sloten en de Hammerwetering binnen het plangebied leidt tot verlies van geschikt habitat voor beide soorten. Echter wordt de natuurlijke loop van de natuurleiding door de Eerderhooilanden hersteld en deze zal zich ontwikkelen als optimaal leefgebied voor zowel grote als kleine modderkuiper. Negatieve effecten worden als niet significant beoordeeld.

Kamsalamander

Het dempen van aanwezige poelen leidt tot verlies van geschikt leefgebied voor de kamsalamander. Echter worden ook nieuwe poelen gecreëerd. Deze poelen hebben dezelfde potentie als leefgebied voor kamsalamander als de te dempen poelen. Aangezien de soort in de te dempen poelen ontbreekt en nieuwe poelen worden gecreëerd wordt het verlies als niet significant beoordeeld.

Rivierdonderpad

In principe mag het leefgebied enigszins afnemen ten gunste van habitatype H6120 stroomdalgraslanden (Provincie Overijssel, 2015) waardoor een vrijstelling geldt. De locatie waar de rivierdonderpad is waargenomen blijft echter behouden waardoor negatieve effecten zijn uitgesloten.

Kruipend moerasscherm

De soort is een pionier van open plekken door bodemstoring en periodieke inundatie. Door toename van inundatie krijgt de soort de kans om zich te vestigen binnen het plangebied. De geplande ontwikkelingen hebben een positief effect op de soort.

Overige habitatsoorten en habitattypen

De maatregelen hebben geen negatieve hydrologische effecten op overige habitatsoorten en habitattypen.

5.4.6 Chemische effecten - Stikstofdepositie

Bij de uitvoering van de maatregelen uit het Natura2000-beheerplan en de PAS-gebiedsanalyse wordt groot materiaal ingezet. Dit leidt tot een verhoging van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen binnen het Natura2000-gebied Vecht- en Beneden-Regge gebied. Er geldt echter een vrijstelling voor eerder genoemde maatregelen waardoor een aanvullende AERIUS berekening voor het gehele project Archemermaten niet nodig is, zie ook 5.4.1.

6 Conclusies en aanbevelingen

Onderstaand worden de conclusies samengevat t.a.v. de soortenbescherming en de gebiedsbescherming.

6.1 Soortenbescherming Wnb

Vaatplanten

- In beide deelgebieden zijn geen beschermde vaatplanten vastgesteld.

Vogels

- Er zal vervolgonderzoek uitgevoerd moeten worden naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van buizerd/sperwer bij de Eerderhooilanden in zoekgebied voor de te kappen bomen.
- Effecten op overige broedvogels zijn te voorkomen wanneer er wordt gewerkt buiten het broedseizoen en onder ecologische begeleiding. Theoretisch loopt deze broedperiode van 15 maart t/m 15 juli. Voor het broedseizoen is echter geen standaardperiode te hanteren en de genoemde periode betreft slechts een indicatie. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden.

Grondgebonden zoogdieren

- De aanwezigheid en eventuele gevolgen voor dassenburchten bij de Eerderhooilanden moet worden onderzocht in het zoekgebied voor de te kappen bomen.
- Er moet nader onderzoek worden verricht bij de Eerderhooilanden naar de eventuele aanwezigheid van de waterspitsmuis. Dit onderzoek kan aan de hand van eDNA.
- Verbodsovertredingen t.a.v. overige grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht.

Om negatieve effecten op de otter te voorkomen moeten de volgende maatregelen worden genomen.

- Voorafgaand aan werkzaamheden locatie controleren op mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen of dieren.
- Werkzaamheden rustig opbouwen zodat aanwezige dieren tijdelijk en/of op tijd een ander onderkomen kunnen vinden.
- Bij aantreffen van verblijfplaatsen worden deze ontzien en werkzaamheden buiten gevoelige periode voortgezet (in overleg met de ecooloog).

Vleermuizen

- Nader onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen in deelgebied Archem-Eerde in het zoekgebied voor te kappen bos.

Amfibieën

- Bij de uitvoering van de werkzaamheden in deelgebied Archem-Eerde moet rekening worden gehouden met het voorkomen van de poelkikker. Er mogen er geen poelen worden gedempt in de voortplantingsperiode die loopt van 15 maart tot 15 september.

Reptielen

Om negatieve effecten op de ringslang te voorkomen moeten de volgende maatregelen tijdens uitvoering worden genomen.

- Voorafgaand aan werkzaamheden locatie controleren op mogelijke aanwezigheid van broeihopen (kunnen dienen als voorplantingsplaats/overwinteringsplaats).
- Werkzaamheden rustig opbouwen zodat aanwezige dieren tijdelijk en/of op tijd een ander onderkomen kunnen vinden.
- Bij aantreffen van broeihopen worden deze afgezet en ontzien.

Vissen

- Het voorkomen en gebruik van het plangebied Archem-Eerde door de grote modderkruiper is onvoldoende inzichtelijk. Daarom wordt nader onderzoek aanbevolen voor de potentiële leefgebieden binnen plangebied Archem-Eerde. Dit onderzoek kan aan de hand van eDNA.

6.2 Gebiedsbescherming Wnb

Binnen het plangebied komen de volgende habitattypen voor.

- H91E0 *Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)
- H9120 Beuken-eikenbossen met hulst

Daarnaast komen onderstaande habitatsoorten voor:

- H1166 - kamsalamander
- H1163 - rivierdonderpad
- H1149 - kleine modderkruiper
- H1145 - grote modderkruiper
- H1614 - kruipend moerasscherm

H91E0 -Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

De beoogde maatregelen hebben tot doel om de abiotische omstandigheden voor vochtige alluviale bossen te verbeteren. De maatregelen worden als positief beoordeeld.

H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst

Inundatie reikt in de toekomstige situatie niet tot het habitatype beuken-eikenbossen met hulst. Ook heeft de toename van de grondwaterstand geen negatieve effecten op het habitatype. Verlies van oppervlak is uitgesloten.

H1166 - kamsalamander

De werkzaamheden leiden niet tot verstoring van de kamsalamander aangezien de soort niet voorkomt binnen het plangebied. Het dempen van poelen en het toenemen van inundatie heeft een negatief effect op potentieel leefgebied van de kamsalamander. Echter worden nieuwe poelen gecreëerd en vindt inundatie in de huidige situatie ook plaats. Aangezien de kamsalamander niet voorkomt binnen het plangebied worden de negatieve effecten als niet significant beoordeeld.

H1163 - rivierdonderpad

De werkzaamheden leiden tot tijdelijke verstoring van de rivierdonderpad. Daarnaast verdwijnt er door het dempen van de Hammerwetering leefgebied van de soort. Het leefgebied van de rivierdonderpad mag echter enigszins afnemen ten gunste van habitatype H6120 stroomdalgraslanden (Provincie Overijssel, 2015) waardoor een vrijstelling geldt. Er zijn wel mitigerende maatregelen noodzakelijk.

H1149 - kleine modderkruiper

De werkzaamheden leiden tot tijdelijke verstoring van de kleine modderkruiper waardoor mitigerende maatregelen bij de uitvoering noodzakelijk zijn. Daarnaast leidt het dempen watergangen tot verlies van

oppervlak van leefgebied voor de soort. Echter door het herstel van de natuurloop wordt nieuw leefgebied gecreëerd en is het negatieve effect gekwalificeerd als niet significant.

H1145 - grote modderkruiper

Het voorkomen van de grote modderkruiper is niet met zekerheid vast te stellen, waardoor de effecten van verstoring niet kunnen worden vastgesteld. Dit zal moeten blijken uit nader onderzoek. Indien de soort wordt vastgesteld in het gebied is een verslechteringstoets noodzakelijk.

Het dempen van watergangen tot verlies van (potentieel) leefgebied voor de soort. Echter door het herstel van de natuurloop wordt nieuw leefgebied gecreëerd en is het negatieve effect gekwalificeerd als niet significant.

H1614 - kruipend moerasscherm

De soort is een pionier van open plekjes door bodemstoring en periodieke inundatie. Door toename van inundatie krijgt de soort de kans om zich te vestigen binnen het plangebied. De geplande ontwikkelingen hebben een positief effect op de soort.

Mitigerende maatregelen:

Om de tijdelijke effecten te mitigeren worden maatregelen gebruikt die staan voorgeschreven in de Gedragscode van de Unie van Waterschappen:

- De werkzaamheden in het leefgebied van de beschermde vissoorten worden uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen.
- Bij het dempen en verondiepen van watergangen wordt in één richting gewerkt (stroomafwaarts), zodat aanwezige vissen kunnen ontsnappen;
- achterblijvende juridisch zwaarder beschermde dieren worden weggevangen voorafgaande aan het dempen van de sloot en teruggeplaatst in geschikte biotopen in de omgeving als deze door de ingreep worden bedreigd.
- ten behoeve van in slib levende of vluchtende juridisch zwaarder beschermde soorten wordt slib waarin zich deze soorten bevinden, verplaatst naar plaatsen van waaruit deze soorten kunnen vluchten of overleven.
- Het vangen van beschermde dieren en het elders terugplaatsen gebeurt onder begeleiding van en op aanwijzing van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten.

7 Literatuur

Alberts, A (2011). Habitattoets Regge Noord, deelgebieden Nieuwe Brug en Eerder hooilanden. Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Rapport 11-264. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Kranenburg, J.; de Bruin, A., 2014, Waterpeil een sleutelfactor in de levenscyclus van de grote modderkruiper. RAVON 54 , JAARGANG 16, NUMMER 3

Marijnissen, K. (2008). Groene kikkers zijn complex. In RAVON 10(2008)2.

Ordelmans, B., Oude Grote Beverborg, B., 2015, Regge-Archemermaten, Verkenning Samen Werkt Beter.

Provincie Overijssel, 2015, Natura 2000 ontwerp-beheerplan Vecht- en Beneden Reggegebied

Provincie Overijssel, 2017, Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Vecht- en Beneden-Reggegebied

Rijksdienst voor ondernemend Nederland, december 2014a. Versie 2.0, Soortenstandaard Das Meles meles. Ministerie van Economische Zaken.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, december 2014b. Versie 2.0, Soortenstandaard Poelkikker Rana lessonae

Sluis, M. van der & A. Alberts (2011). 'Natuurtoets Nieuwebrug, Eerder hooilanden en Archemermaten'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Definitief rapport 11-250A. EcoGroen Advies, Zwolle.

Websites

http://www.libellennet.nl/libellensoort_biologie.php?libelid=42&vq=

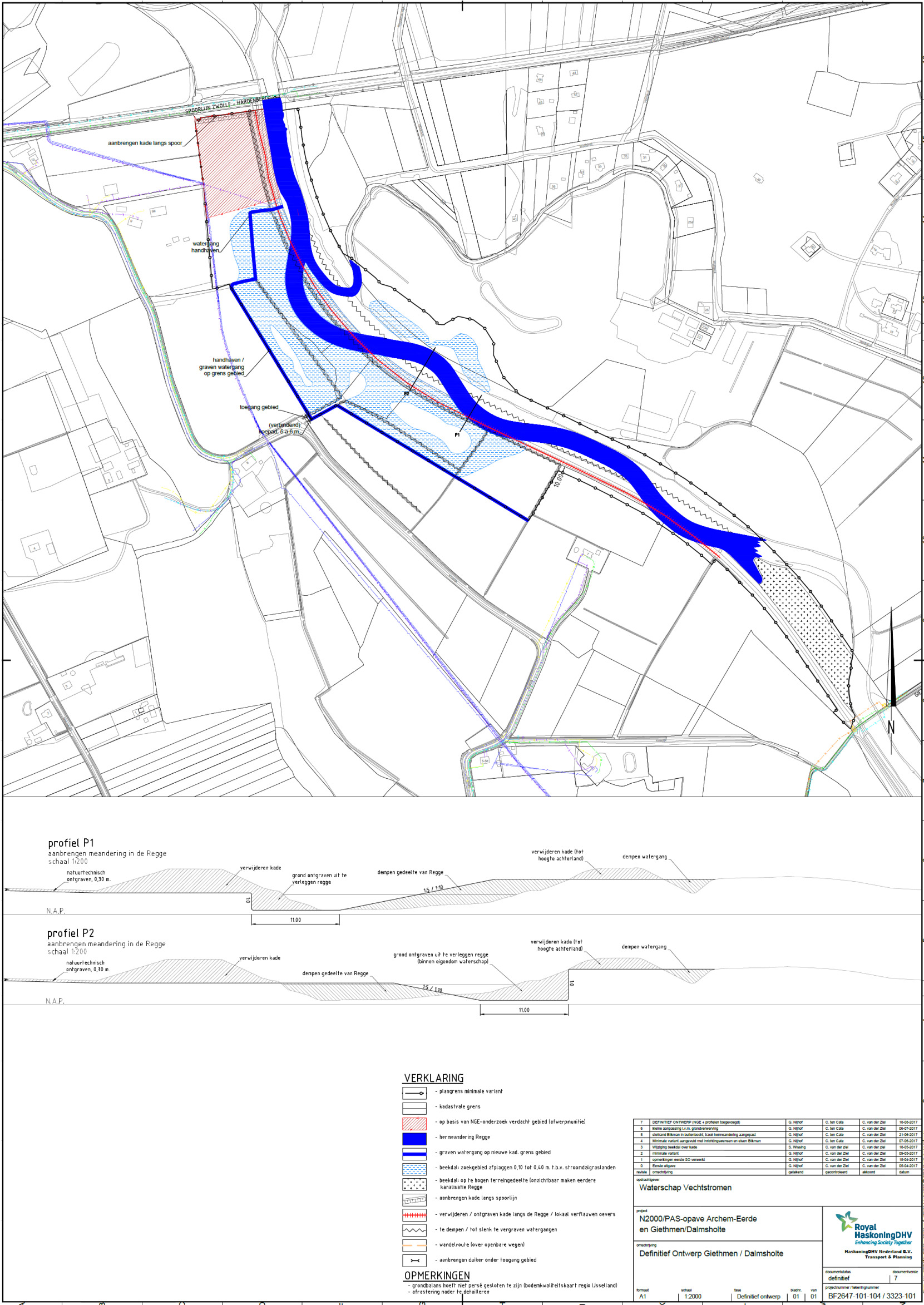
<http://www.ravon.nl/Website2013/Infotheek/Soortinformatie/Vissen/Grotemodderkruiper/tabid/1431/Default.aspx>

<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=1&id=n2k39>

<http://www.zoogdiervereniging.nl/de-waterspitsmuis-neomys-fodiens>

<http://www.zoogdiervereniging.nl/de-otter-lutra-lutra>

Bijlage 1 – DO Deelgebied Giethmen-Dalmsholte

Bijlage 2 – DO Deelgebied Archem-Eerde

[illegible]